

CZU: 373.3:004:37.091

DOI: 10.36120/2587-3636.v41i3.135-146

COMPETENȚA DIGITALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR EUROPEAN: DIRECȚII STRATEGICE, IMPLEMENTARE NAȚIONALĂ ȘI COMPARAȚIE DE MODELE CURRICULARE

Marinela Diana COROI, doctorandă

<https://orcid.org/0000-0002-5837-6874>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creanga” din mun. Chișinău

Rezumat. Articolul examinează dezvoltarea competenței digitale în învățământul primar european și românesc, având ca repere cadrul DigComp 2.2 și Planul de Acțiune pentru Educația Digitală 2021–2027. Se evidențiază importanța alfabetizării digitale timpurii, colaborării online și siguranței cibernetice. În România, strategia SMART.Edu promovează accesul echitabil la tehnologie, formarea profesorilor și introducerea resurselor digitale în curriculum. Studiul compară experiența Estoniei și Finlandei, recunoscute pentru bune practici, cu provocările sistemului românesc, subliniind diferențe de integrare curriculară și infrastructură. Concluziile accentuează necesitatea unei abordări sistemice și echitabile pentru pregătirea elevilor ca cetățeni responsabili ai erei digitale.

Cuvinte-cheie: competență digitală, educație primară, politici educaționale europene, alfabetizare digitală, incluziune digitală, tehnologii educaționale.

DIGITAL COMPETENCE IN EUROPEAN PRIMARY EDUCATION: STRATEGIC DIRECTIONS, NATIONAL IMPLEMENTATION, AND CURRICULUM MODEL COMPARISON

Abstract. This article explores the development of digital competence in European and Romanian primary education, drawing on the DigComp 2.2 framework and the European Commission's Digital Education Action Plan 2021–2027. It emphasizes early digital literacy, online collaboration, and cybersecurity as key priorities. In Romania, the SMART.Edu strategy (2021–2027) outlines measures for equitable access to technology, teacher training, and integration of age-appropriate digital content. A comparative analysis of Estonia and Finland, recognized for their best practices, with Romania reveals differences in curricular integration, infrastructure, and implementation. The study concludes that a systemic, equitable, and context-sensitive approach is essential to prepare pupils as active, responsible citizens in the digital age.

Keywords: digital competence, primary education, European education policies, digital literacy, digital inclusion, educational technologies.

Introducere

Competența digitală este definită de Comisia Europeană (2022) ca abilitatea de a utiliza tehnologiile digitale în mod conștient, critic și responsabil pentru muncă, comunicare, învățare și participare activă în societate [3]. Aceasta este inclusă în Recomandarea Consiliului UE privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții [1], fiind esențială pentru adaptarea elevilor la o societate în transformare. Digitalizarea accelerată – catalizată de pandemia COVID-19 și de transformările pieței muncii – impune o abordare educațională integrată, mai ales în ciclul primar, unde se

formează bazele cognitive, sociale și digitale ale elevului. Educația digitală nu mai este un obiectiv secundar, ci o dimensiune transversală care afectează toate domeniile educației.

În contextul transformărilor generate de digitalizare și al nevoii de formare a unor competențe relevante pentru societatea cunoașterii, educația digitală devine o componentă esențială a curriculumului școlar, un pilon esențial al reformelor curriculare în Europa [5, 10, 18]. În special în învățământul primar, integrarea tehnologiei și formarea unor competențe digitale de bază contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a colaborării și adaptabilității. În mod particular, sistemele educaționale din Estonia și Finlanda [7, 8] s-au remarcat prin integrarea coerentă și eficientă a competențelor digitale încă din ciclul primar. Prin contrast, România parcurge o etapă de tranziție, în care politicile de digitalizare nu sunt încă reflectate complet la nivel curricular.

Integrarea educației digitale în curriculum presupune dezvoltarea competențelor digitale ca parte a unui ansamblu de competențe transversale, esențiale pentru formarea cetățeanului digital. Conform OECD (2023), o educație digitală de calitate trebuie să includă: (1) *acces la resurse și infrastructură*, (2) *profesori bine pregătiți*, și (3) *o viziune curriculară clară asupra rolului tehnologiei în procesul educațional* [14].

O analiză combinată a cadrelor strategice europene, a implementării naționale în România și a modelelor comparative din Estonia și Finlanda evidențiază convergențele și diferențele dintre abordările curriculare, nivelurile de autonomie și gradul de digitalizare educațională, cu accent pe provocările din țările central-est europene.

Integrarea cadrului strategic european în direcțiile strategice naționale ale României

În contextul evoluției tehnologiei și al necesității unei educații digitale adaptate cerințelor pieței muncii și societății moderne, Comisia Europeană a elaborat, în 2017, cadrul de competențe digitale *DigCompEdu* (European Framework for the Digital Competence of Educators), destinat sprijinirii dezvoltării competențelor digitale ale cadrelor didactice din toate nivelele de învățământ. Conform cercetărilor realizate de Redecker (2017), scopul principal al acestui cadru este de a oferi un reper comun european privind competențele digitale esențiale în educație, punând accent nu doar pe abilitățile tehnice ale profesorilor, dar și pe integrarea eficientă a tehnologiilor digitale în procesele de predare, învățare și evaluare [17].

În anul 2020, a fost lansată versiunea 2.2 a cadrului *DigComp*, care adresează evoluțiile tehnologice rapide și transformările societale recente. Potrivit unui raport al Joint Research Centre al Comisiei Europene [3] *DigComp 2.2* adaugă o serie de îmbunătățiri semnificative față de versiunea anterioară, extinzându-l la cinci domenii fundamentale: alfabetizare informațională și digitală, comunicare și colaborare, creare de conținut digital, siguranță și rezolvare de probleme. Aceasta include, de asemenea, mai mult de 250 de exemple de cunoștințe, abilități și atitudini adaptate tehnologiilor emergente, precum

inteligența artificială și realitatea augmentată, consolidând astfel utilitatea sa ca instrument de referință în conceperea curriculumului și a proceselor de evaluare a competenței digitale.

Pentru învățământul primar, integrarea acestui cadru poate fi materializată prin activități didactice care stimulează gândirea logică și creativitatea, în paralel cu învățarea responsabilității în mediul digital. De exemplu, prin utilizarea jocurilor educaționale și a aplicațiilor interactive specifice vârstei, se poate dezvolta abilități de alfabetizare digitală și siguranță online încă din primii ani de școală.

În acest context, *Digital Education Action Plan (2021–2027)*, elaborat de Comisia Europeană, reprezintă o direcție esențială pentru viitorul educației digitale. Planul urmărește crearea unui ecosistem educațional digital rezilient și adaptat cerințelor erei post-pandemice, punând accent pe două obiective majore: promovarea unui sistem educațional digital de calitate și dezvoltarea competențelor digitale la toate nivelurile de învățământ [2]. În cadrul acestui plan, activitățile de alfabetizare digitală timpurie, colaborarea online și inițierea în cultura digitală sunt priorități esențiale, iar învățământul primar joacă un rol crucial în implementarea acestora. De asemenea, accentul se pune pe incluziunea digitală, formarea cadrelor didactice și accesul egal la resurse educaționale deschise, alături de promovarea unor medii digitale colaborative.

În mod concret, pentru învățământul primar, planul recomandă implementarea unor activități de alfabetizare digitală timpurie și colaborare online, utilizând platforme simple, precum Padlet, Jamboard sau alte, pentru realizarea proiectelor comune. În paralel, este esențială introducerea noțiunilor de „igienă digitală” și „comportament responsabil în mediul online”, elemente fundamentale în formarea unui comportament etic și sigur al elevilor pe internet.

În România, integrarea competențelor digitale în învățământul primar este reglementată prin *Strategia Națională pentru Digitalizarea Educației*, SMART.Edu, adoptată în 2021. Această strategie definește o viziune clară privind transformarea digitală a educației până în 2027, cu obiective specifice ce vizează dezvoltarea competenței digitale a elevilor, formarea cadrelor didactice, modernizarea infrastructurii și promovarea resurselor educaționale deschise [11]. Unul dintre obiectivele esențiale ale strategiei este pilotarea claselor digitale în învățământul primar, pentru perioada 2024–2025, în vederea asigurării unui acces egal și echitabil la tehnologiile digitale.

În plus față de cadrul strategic SMART.Edu, România și-a manifestat intenția de a sprijini procesul de transformare digitală a educației printr-o serie de proiecte complementare finanțate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta C15 – Educație. Această componentă prevede investiții semnificative în dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor și cadrelor didactice, precum și în infrastructura digitală necesară pentru învățământul preuniversitar. Unul dintre proiectele

relevante este „Dotarea cu echipamente TIC a unităților de învățământ”, care vizează inclusiv școlile primare din mediul rural și urban defavorizat, pentru reducerea decalajelor digitale [12].

Totodată, direcțiile de politică educațională incluse în *România Educată* (document strategic adoptat în 2021) subliniază nevoia de digitalizare inteligentă a procesului educațional, prin introducerea progresivă a resurselor digitale în activitatea didactică și adaptarea conținuturilor curriculare la noile realități tehnologice. Deși *România Educată* nu prevede explicit introducerea unei discipline TIC în ciclul primar, documentul trasează obiective care presupun digitalizarea etapizată a educației, începând cu învățământul preșcolar și primar, prin utilizarea platformelor de învățare adaptate vârstei și prin formarea cadrelor didactice în domeniul pedagogiei digitale [16].

Mai mult, proiecte-pilot precum *Curriculum Relevant, Educație Deschisă pentru toți* (CRED) au sprijinit dezvoltarea competențelor digitale ale profesorilor din învățământul primar, prin ateliere și resurse interactive care promovează utilizarea tehnologiilor educaționale moderne în activitatea de predare. În cadrul acestui program, au fost create resurse digitale pentru lecții, inclusiv scenarii didactice cu componente digitale, facilitând aplicarea transversală a educației digitale în diverse discipline [9].

De asemenea, în cadrul proiectelor susținute de fonduri structurale europene, Ministerul Educației a lansat inițiative de dezvoltare profesională continuă pentru cadrele didactice, cu accent pe dobândirea și aplicarea competențelor digitale în clasele primare. În acest sens, cursurile de formare privind utilizarea platformelor digitale, gestionarea clasei virtuale și proiectarea de resurse digitale interactive devin tot mai accesibile și urmăresc crearea unei culturi pedagogice digitale sustenabile.

În ceea ce privește viitorul apropiat, Ministerul Educației a anunțat intenția de a actualiza planurile-cadru și programele școlare pentru ciclul primar, astfel încât să includă explicit referințe la competențele digitale, în conformitate cu orientările europene. În acest context, se are în vedere elaborarea unui cadru național al competențelor digitale pentru elevi, adaptat specificului românesc, dar armonizat cu *DigComp 2.2*. Astfel, se urmărește integrarea sistematică a competențelor digitale în toate disciplinele și extinderea oportunităților de învățare digitală prin metode inovative, cum ar fi învățarea bazată pe proiecte, codarea creativă și robotică educațională la vârste mici.

Totuși, integrarea competențelor digitale în curriculumul național rămâne o provocare. În prezent, tehnologia este inclusă transversal în proiecte interdisciplinare, dar nu există o disciplină TIC dedicată în învățământul primar. Conform unui raport Eurydice [4], tehnologiile digitale sunt implementate parțial, iar învățarea competențelor digitale ca materie separată începe abia în clasa a V-a. Aceasta este o diferență semnificativă față de multe alte țări europene, unde competențele digitale sunt integrate începând din primele clase.

În învățământul gimnazial și liceal, TIC devine disciplină obligatorie, având alocate 1–2 ore pe săptămână, conform Ministerului Educației [16]. În ciclul primar, în schimb, integrarea competențelor digitale rămâne, de regulă, dependentă de inițiativele individuale ale cadrelor didactice. De exemplu, elevii din clasa I pot învăța concepte de bază în alfabetizarea digitală prin activități logico-creative, utilizând aplicații de desen digital. În clasa a II-a, aceștia pot crea povești ilustrate digital cu ajutorul aplicațiilor de tip Storyjumper, dezvoltând astfel abilități de comunicare, creație și utilizare responsabilă a tehnologiilor.

Astfel, integrarea cadrului strategic european în direcțiile naționale ale României reprezintă o provocare, dar și o oportunitate de a construi un sistem educațional digitalizat, coerent și accesibil, capabil să răspundă nevoilor educaționale ale unei societăți tot mai conectate la tehnologie.

Analiza comparativă: Estonia, Finlanda, România

În contextul globalizării și al transformărilor rapide ale tehnologiei, educația digitală a devenit o componentă esențială în dezvoltarea competențelor elevilor. În acest sens, diverse țări europene au adoptat modele diferite de integrare a tehnologiei în educație, fiecare adaptându-și strategiile și curriculele la nevoile și particularitățile proprii.

Estonia și Finlanda sunt recunoscute pentru modelele lor educaționale avansate, care includ integrarea digitală într-un mod coerent și sustenabil. Ambele țări au reformat sistemele educaționale pentru a include competențe digitale fundamentale încă din învățământul primar, ceea ce le permite să răspundă rapid cerințelor unei societăți tot mai digitalizate. În contrast, România se află într-un proces de tranziție, cu o strategie națională de digitalizare a educației aflată în implementare, dar cu un nivel variabil de aplicare la nivelul școlilor și al formării cadrelor didactice.

Pentru o înțelegere mai clară a modului în care România se aliniază la direcțiile europene privind dezvoltarea competenței digitale în educație, este utilă o scurtă privire comparativă asupra unor modele curriculare din alte state europene.

Prin analiza comparativă a acestor trei țări – Estonia, Finlanda și România – ne propunem să evidențiem atât bunele practici din Estonia și Finlanda, cât și provocările cu care se confruntă România în procesul de integrare a tehnologiilor digitale în educație. În acest context, se va explora modul în care aceste țări au reformat curriculum școlar, au integrat competențele digitale și au sprijinit dezvoltarea continuă a cadrelor didactice, oferind un cadru comparativ pentru a identifica direcțiile de acțiune necesare în România.

Estonia este considerată un lider european în digitalizarea educației, cu o strategie națională bine articulată încă din anii 2000. Reprezintă un model de bună practică în ceea ce privește curriculumul flexibil și integrarea transdisciplinară a educației digitale. Reformele recente promovate de Ministerul Educației și cercetării din Estonia, conform

rețelei Eurydice 2023, pun accent pe cooperarea între profesori și pe utilizarea tehnologiei ca mediu de învățare integrat în toate disciplinele. Materia „Tehnologie”, predată în clasele IV–VI, a fost restructurată pentru a include conținuturi legate de comunicare digitală, siguranță online și tehnologii emergente, reflectând o abordare strategică a alfabetizării digitale încă din învățământul primar [5].

În mod similar, Finlanda integrează educația digitală în cadrul celor șapte competențe transversale stabilite de *Curriculumul Național de Bază* [8]. Competențele digitale nu sunt abordate ca o disciplină separată, ci ca o dimensiune transversală a procesului educațional. Elevii folosesc tehnologia în mod natural pentru documentare, colaborare și prezentarea proiectelor, în cadrul unei pedagogii centrate pe învățarea bazată pe fenomene (*phenomenon-based learning*), care încurajează gândirea critică și interdisciplinaritatea.

În schimb, România se află într-un stadiu de declarații de intenție și implementare parțială. Competențele digitale sunt menționate în curriculumul național ca parte a competențelor-cheie [15], însă aplicarea lor în practică este inegală. Integrarea tehnologiei în procesul de predare depinde în mare măsură de inițiativele locale, de infrastructura existentă și de gradul de formare digitală a cadrelor didactice. Strategia SMART.Edu oferă o direcție clară pentru digitalizarea educației românești până în 2027, dar implementarea acesteia necesită sprijin instituțional coerent și investiții continue în resurse, formare și infrastructură, în special în învățământul primar.

Modelele din Estonia și Finlanda oferă exemple relevante pentru o transformare reală a educației digitale în România. Elementele comparative sunt evidențiate în tabelul 1.

Tabelul 1. Analiza comparativă a curriculumelor naționale pentru învățământul primar referitor la integrarea educației digitale

Element comparativ	Estonia	Finlanda	România
Cadrul strategic	Direcțiile actuale sunt coordonate prin Estonian Lifelong Learning Strategy 2020 și actualizate în cadrul Education Strategy 2021–2035, care promovează integrarea tehnologiei în toate formele de educație și susțin dezvoltarea competenței digitale ca o prioritate națională (European Commission, Eurydice, 2023).	Strategia educațională finlandeză include digitalizarea ca pilon central al dezvoltării competențelor secolului XXI. Documente precum Education Policy Report și actualizările curriculumului de bază reflectă această direcție, promovând incluziunea și echitatea digitală (Finnish National Agency for Education, 2020).	România dispune de documente programatice relevante, precum Strategia SMART.Edu (2021) și inițiativa România Educată, care promovează digitalizarea ca direcție majoră de reformă. Totuși, coerența între viziune și aplicare practică rămâne o provocare (Ministerul Educației, 2021; Președinția României, 2021).
Curriculum și integrare	Curriculumul estonian este descentralizat, oferind autonomie școlilor în alegerea conținuturilor și metodelor. Competențele digitale sunt integrate transdisciplinar în toate	Educația digitală nu este predată ca o disciplină separată în ciclul primar, ci este integrată în cele șapte competențe transversale definite de curriculum. Abordarea fenomenologică	Competențele digitale sunt menționate în curriculum ca parte a competențelor-cheie, dar nu sunt abordate sistematic în ciclul primar. Nu există o disciplină TIC, iar integrarea este realizată

Digital competence in european primary education:
strategic directions, national implementation, and curriculum model comparison

	disciplinele și susținute explicit prin materia „Tehnologie”, predată începând cu clasa a IV-a. Aceasta include programare de bază, utilizarea responsabilă a tehnologiei și siguranța online (OECD, 2021).	(phenomenon-based learning) permite elevilor să folosească tehnologia în contexte reale de învățare, pentru cercetare, exprimare și colaborare (OECD, 2021).	adesea prin inițiative locale sau proiecte extracurriculare (European Commission, Eurydice, 2019).
Formarea cadrelor didactice	Formarea digitală este o componentă obligatorie în formarea inițială și continuă a cadrelor didactice. Profesorii beneficiază de cursuri acreditate, mentorat și acces la platforme colaborative precum e-Koolikott, dezvoltate la nivel național (Redecker, 2017).	Formarea inițială a profesorilor include pedagogia digitală ca domeniu obligatoriu, iar dezvoltarea profesională continuă este susținută la nivel local și național. Cadrele didactice sunt încurajate să experimenteze și să inoveze în sala de clasă, având sprijin instituțional constant (European Commission, 2021).	Formarea digitală a profesorilor rămâne un punct slab. Deși programele CRED și PNRR includ module digitale, acestea sunt adesea generale și insuficient adaptate nivelului primar. Este nevoie de o reformă a formării inițiale care să includă pedagogia digitală ca disciplină obligatorie (OECD, 2023).
Infrastructură digitală și echitate	Estonia a investit consecvent în echipamente digitale și conectivitate, inclusiv în școlile din zonele rurale. Accesul universal la internet de mare viteză și platforme educaționale naționale contribuie la o implementare echitabilă a educației digitale (European Commission, 2022).	Finlanda asigură un nivel ridicat de echipare digitală, chiar și în zonele izolate, cu sprijin guvernamental și local. Parteneriatele cu bibliotecile, muzeele și centrele culturale completează resursele digitale din școli.	Diferențele majore între mediul urban și cel rural în ceea ce privește accesul la tehnologie, internet și suport tehnic rămân o barieră semnificativă. Dotările din unele școli sunt insuficiente sau învechite, iar utilizarea resurselor digitale este inegală (Ministerul Educației, 2022).
Evaluare și bune practici	Competențele digitale sunt monitorizate prin evaluări formative și proiecte integrate. Elevii folosesc portofolii digitale și lucrează în echipă la proiecte interdisciplinare care includ utilizarea tehnologiei, dezvoltând totodată abilități colaborative și creative.	Evaluarea competențelor digitale se realizează în context integrat, fără testări standardizate, prin proiecte, reflecție și autoevaluare. Portofoliile elevilor includ activități digitale, iar accentul se pune pe autonomie și responsabilitate digitală.	Evaluarea competenței digitale nu este formalizată în învățământul primar. Instrumente precum portofoliul digital sau autoevaluarea asistată digital sunt încă rare. Unele inițiative, precum „Școala din valiză” sau platformele eTwinning, oferă exemple de bună practică, dar nu sunt încă scalate la nivel național (European Commission, 2021).

Estonia oferă un model de curriculum descentralizat, în care școlile au un grad ridicat de autonomie. În Finlanda, educația digitală este integrată în cele șapte competențe transversale definite de *Curriculumul Național de Bază*, iar în România integrarea tehnologiei în procesul de predare rămâne limitată și depinde de inițiative locale.

Estonia și Finlanda oferă două modele viabile de integrare a educației digitale în curriculumul primar: unul orientat spre autonomie curriculară (Estonia) și unul centrat pe competențe și proiecte interdisciplinare (Finlanda). România are nevoie de o armonizare mai strânsă între strategia națională de digitalizare și implementarea practică la nivelul curriculumului și al formării cadrelor didactice. Compararea celor trei modele evidențiază importanța unei viziuni coerente, a investițiilor în infrastructură și a sprijinului pentru profesori în procesul de transformare digitală a educației (figura 1).

Figura 1. Integrarea educației digitale în curriculumul primar – comparație vizuală între Estonia, Finlanda și România

Diferențele majore constau în coerența dintre politici, curriculum și practicile pedagogice efective. Estonia și Finlanda beneficiază de o viziune integrată, în care strategiile naționale de digitalizare sunt traduse în politici curriculare clare și susținute prin practici pedagogice inovatoare [5, 8]. Ambele sisteme oferă autonomie curriculară cadrelor didactice, încurajează colaborarea interdisciplinară și dispun de infrastructură digitală bine pusă la punct, inclusiv în școlile din mediul rural [13]. În plus, profesorii beneficiază de formare profesională continuă, orientată spre competențe practice, și de acces la comunități de învățare profesională [17].

Pe de altă parte, România se confruntă cu o fragmentare între intențiile politice și realitatea din clasă. Deși documente precum România Educată [16] sau SMART.Edu [11] trasează direcții ambițioase, curriculumul național nu reflectă încă în mod explicit competențele digitale ca obiective formative sistematice în învățământul primar, iar sprijinul pentru profesori este adesea punctual și inegal distribuit [4]. Lipsa unei infrastructuri digitale uniforme, în special în mediile defavorizate, amplifică decalajele și limitează posibilitatea integrării pedagogiilor digitale [12].

Pentru a reduce acest decalaj, România are nevoie de o viziune curriculară clară care să integreze educația digitală ca parte structurală a formării inițiale, nu doar ca activitate auxiliară sau opțională [14]. Este esențială dezvoltarea unor standarde minime de echipare

digitală pentru toate unitățile școlare și asigurarea unui sistem național coerent de formare profesională continuă, care să susțină cadrele didactice în procesul de adaptare la noile cerințe ale educației digitale. În plus, crearea de platforme colaborative și rețele de profesori mentori în domeniul digital ar putea încuraja inovarea pedagogică și ar facilita schimbul de bune practici [2, 6].

Provocări și implementare concretă

Cu privire la provocările structurale, deficiențele includ lipsa formării sistematice a cadrelor didactice, infrastructură inegală, mai ales în mediul rural, și absența unor instrumente de evaluare specifice vârstei școlare primare. Evaluarea competenței digitale este rar formalizată.

Un obstacol major în implementarea competenței digitale este nivelul redus de formare digitală a cadrelor didactice, mai ales în învățământul primar. Programele CRED și PNRR pentru educație includ module digitale, dar este necesară o reformă structurală a formării inițiale.

Accesul diferențiat la echipamente IT, internet de calitate și spații de învățare adaptate este o problemă recurentă. În mediul rural, multe școli primare nu au echipamente funcționale sau personal pregătit.

Evaluarea rămâne o provocare, mai ales în ciclul primar, unde lipsesc instrumente adaptate de diagnosticare. Introducerea progresivă a unui portofoliu digital de elev și a autoevaluării asistate digital poate oferi soluții adaptate vârstei.

Competența digitală trebuie abordată sistemic în învățământul primar ca o dimensiune fundamentală a educației contemporane. În contextul românesc, implementarea acesteia presupune nu doar actualizarea curriculumului, ci și investiții susținute în infrastructură, formare și resurse educaționale. Doar printr-o abordare coerentă, echitabilă și contextualizată se poate construi o generație de elevi competenți digital și pregătiți pentru viitor.

Figura 2. Dimensiuni strategice pentru consolidarea competenței digitale în învățământul primar românesc

Pentru a răspunde provocărilor multiple și a depăși fragmentarea actuală, este necesară articularea unor dimensiuni strategice clare, care să orienteze consolidarea competenței digitale la nivelul învățământului primar. În primul rând, este esențială revizuirea curriculumului național, astfel încât competența digitală să nu fie tratată doar transversal sau opțional, ci să devină o componentă integrată în toate disciplinele. O astfel

de abordare trebuie să plece de la particularitățile de vârstă ale elevilor din ciclul primar și să promoveze dezvoltarea unor abilități digitale de bază – cum ar fi alfabetizarea digitală, siguranța online, utilizarea creativă a tehnologiei și colaborarea prin mijloace digitale [6, 14].

A doua dimensiune strategică este reconfigurarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice. Formarea digitală trebuie să devină un pilon central în profilul profesional al învățătorului contemporan [17], iar universitățile și centrele de formare ar trebui să includă module consistente de pedagogie digitală, adaptate nivelului primar. De asemenea, este nevoie de mentorat digital și de comunități profesionale de practică [2], în care cadrele didactice să poată împărtăși experiențe, resurse și inovații metodologice.

O a treia dimensiune privește echitatea digitală: este imperativ să se reducă diferențele de acces la tehnologie și resurse educaționale între școli urbane și rurale, între comunități privilegiate și cele marginalizate [11, 13]. Aceasta presupune nu doar dotarea fizică a școlilor cu echipamente funcționale și conexiune la internet, ci și asigurarea de suport tehnic permanent, spații educaționale flexibile și acces la conținuturi digitale adaptate nivelului de vârstă și contextului național.

Dimensiunea referitoare la dezvoltarea unor instrumente eficiente de evaluare a competenței digitale este crucială. Portofoliile digitale, fișele de observație, evaluările formative asistate digital și activitățile de autoevaluare ghidată pot constitui soluții viabile, dacă sunt adaptate vârstei și integrate coerent în procesele educaționale [3]. În plus, înființarea unui cadru național de referință pentru evaluarea competențelor digitale la nivel primar, armonizat cu *DigComp* și *DigCompEdu*, ar contribui la unificarea criteriilor de monitorizare a progresului [2].

În paralel, o dimensiune strategică este parteneriatul interinstituțional și colaborarea cu sectorul privat, care pot contribui atât la dezvoltarea infrastructurii, cât și la elaborarea de resurse educaționale digitale și la susținerea inițiativelor de formare [16]. Programele-pilot, cum ar fi „Școala din valiză” sau parteneriatele *eTwinning*, pot fi multiplicare și extinse la nivel național, cu sprijin guvernamental și european.

Consolidarea competenței digitale în învățământul primar românesc presupune, așadar, o abordare sistemică și multisectorială, centrată pe elev, dar susținută de profesori bine formați, școli bine echipate și politici educaționale coerente. Numai astfel România poate crea un ecosistem educațional digital incluziv și pregătit pentru provocările secolului XXI.

Concluzii

Integrarea educației digitale în învățământul primar trebuie să devină o prioritate națională operaționalizată. Pe termen scurt, este necesară actualizarea curriculumului cu

competențe digitale explicite, dezvoltarea unei oferte de formare inițială și continuă adaptate ciclului primar și elaborarea unor instrumente de evaluare specifice.

Estonia și Finlanda oferă modele sustenabile bazate pe coerență strategică, profesionalism didactic și infrastructură adecvată. România are oportunitatea de a adapta aceste modele la propriul context, prin politici coerente, investiții și sprijin pentru profesori.

În învățământul primar, este esențial ca elevii să fie expuși la contexte de învățare digitală incluzivă, colaborativă și sigură, adaptată nivelului lor cognitiv. Numai printr-o abordare coerentă și contextualizată se poate construi o generație de elevi competenți digital, cetățeni activi și responsabili ai unei lumi profund digitalizate.

Bibliografie

1. Comisia Europeană. *Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning*. 2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604%2801%29> (04.06.2022).
2. European Commission. *Digital Education Action Plan (2021–2027): Resetting education and training for the digital age*. Publications Office of the European Union, 2021. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital/digital-education-action-plan> (13.10.2021).
3. European Commission, Joint Research Centre. *The Digital Competence Framework for Citizens 2.2: With new examples of knowledge, skills and attitudes*. Publications Office of the European Union, 2022. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digcomp-framework_en (14.08.2023).
4. European Commission, Eurydice. *Digital Education at School in Europe*. Eurydice Report, 2019. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1d5e2a1f-7330-11e9-9f05-01aa75ed71a1> (10.03.2022).
5. European Commission, Eurydice. *Key Data on Digital Education in Europe*. Publications Office of The European Union, 2023.
6. European Commission. *Strategic initiative for Digitization of Education SMART-Edu 2021–2027*. Digital Skills and Jobs Platform, 2022. digital-skills-jobs.europa.eu+1joint-research-centre.ec.europa.eu+1 (25.02.2023).
7. European Commission. *Curriculum changes in Estonia and Poland: Focus on integration and digital education*. Eurydice, 2023. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu> (12.05.2024).
8. Finnish National Agency for Education. *National Core Curriculum for Basic Education 2014* (updated 2020). <https://www.oph.fi/en/education-system/curricula> (14.05.2024).

9. Institutul de Științe ale Educației. *Ghid pentru integrarea resurselor educaționale digitale în activitatea didactică – Proiectul CRED*. București: Ministerul Educației, 2020. <https://www.educred.ro> (10.01.2021).
10. KUMPULAINEN, K., LIPPONEN, L. Pedagogical innovation in Finnish schools: Phenomenon-based learning as a strategy for 21st century skills. In: *Finnish Journal of Education*, 2020. vol. 51(2), pp. 135–152.
11. Ministerul Educației. *Strategia privind digitalizarea educației din România 2021–2027 – SMART.Edu*. 2021. <https://www.edu.ro/SMARTedu> (15.07.2022).
12. Ministerul Educației. *Planul Național de Redresare și Reziliență – Componenta C15: Educație*. 2022. <https://www.edu.ro/PNRR> (04.10.2024).
13. OECD. *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*. OECD Publishing, 2021. <https://doi.org/10.1787/a83d84cb-en> (04.10.2024).
14. OECD. *Digital Education Outlook 2023: Teaching, Learning and Assessment in the Digital Age*. OECD Publishing, 2023.
15. OMEC 5765/2020. Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de Referință al Curriculumului Național, 2020.
16. Președinția României. *România Educată*. 2021. <https://www.romaniaeducata.eu> (20.04.2022).
17. REDECKER, C. *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu* (EUR 28775 EN). Publications Office of the European Union, 2017. <https://doi.org/10.2760/159770> (12.05.2025).
18. UNICEF Regional Office for Europe and Central Asia. *UNICEF Regional Digital Learning Strategy for Europe and Central Asia*. UNICEF, Geneva: Palais des Nations, 2023. CH-1211.

Recepționat / Received: 30.06.2025

Acceptat / Accepted: 19.09.2025

Email: chiriac.tatiana@upsc.md